

ARTS

Suplement a EL GIRONÈS

Fulla-IV 21-Agost
M CM X IX

La ceràmica catalana font de decoració en nostre futur art nacional

D'anduvi pot semblar aquesta afirmació un poc atrevida, i àdhuc — si és examinada per qualche profund coneixedor d'aquest poderós moviment de retrovació de la personalitat catalana, que estem visquent — pot fer-li a aquest un efecte totalment oposat això és: pot semblar-li *encongida*. I és que certament té l'afirmació caïres d'atreuiment i caïres d'enconguiment segons se'n faci d'ella una interpretació massa lleugera o pel contrari s'aprofunditzi desmesuradament en son estudi fent-ne motiu d'una tessi i arribant fins a les mateixes arrels del seu sentit i la seva significança.

Evidentment que és molt dir l'afirmar que, d'una branca artística tan modesta com és la de la ceràmica, en pot sorgir tota una Escola de Decoració d'esperit amplemment catalanesc; i certíssim també que es patir de miopia espiritual i artística el desconèixer la complexitat que entraanya el magne problema del recercament d'un art català, el qual evidentment no es pot definir dient que és la exhumació d'unes formes mortes ni tant sols estrictament l'adaptació d'aquestes al gust de l'època, sino que és quelcom més complicat i trascendental més profund i més vital que havent-se de enllaçar indefectiblement amb l'esperit racial nostrat, ha d'ésser també fruit de les noves modalitats d'aquest esperit i de tot el feix de circumstàncies que estan modelant, en aquest temps de gràcia, l'ànima del nostre poble.

Res d'això ignorem ni res de allò volíem dir al afirmar tan con-

cretament que la nostra ceràmica podia ésser font o punt de partida per a atenyer això que amb tan d'anhel recerquem els artistes, un art nacional, i si tant sols que per moltes raons, un estudi minucios de la ceràmica catalana — la d'ahir i la d'avui — podia aidar-nos molt en la troballa d'aquestes formes de decoració encarnadores de l'esperit de la raça, formes que han de portar-nos a la plasmació definitiva d'això que viu en la consciència de tots, però que no ha trobat encara expressió plàstica en les mans de cap dels nostres artistes.

Estilització popular d'un poll; motiu decoratiu que figura en el fons dels plats de igual nom

* * *

La nostra ceràmica és en efecte una de les manifestacions de nostres arts plàstiques que més poden donar de si en aquest procés de creació del nostre art nacional. ¿Quines són les raons que tenim per afirmar-ho? Moltes; i d'entre totes la més important és la d'haver sigut sempre aquest art, un art pur, ingenu, lliure de petulàncies i de contagis, un art del poble amb totes les seves característiques de, sobrietat, simplisme i exemplar fortitud, un art expressiu de les necessitats i utilitats que el feien néixer, un art guanyat amb lluites i suors i experiències, un art, en una paraula, eminentment popular, i que ha de

portar per tant dins seu, tota la virior, totes les gràcies, tot l'enginy i tota l'ànima del poble que l'ha engendrat.

Un art així indiscutiblement que pot constituir una base, un ferm punt d'apoi; i de fet ho seria si d'una manera seriosa s'anés a l'estudi de la nostra ceràmica amb la complexitat de tots els seus enginys i procediments que, com en cap altre més art tenen tots ells un fort regust de popularitat i de cosa nostrada.

Una mica encuriósits nosaltres hem volgut escometre l'aquest estudi anc que no més que d'una manera superficial i n'hem eixit meravellats del comble de riqueses que s'hi contenen i de la formidable sentor catalana que exhaleu totes i cada una de les seves manifestacions. La decoració de la nostra ceràmica una mica constrenyida pels capricis i les follies del foc, és però d'una poixança corprenedora. Jamai una estilització filla de l'especial qualitat dels materials, de la povertat de recursos i del medi ambient en que ha de produir-se l'obra, ha estat tan ben resolta i s'és exterioritzada amb tan belles i arbitràries maneres. Tots els obstacles que el material i el foc han oposat a l'obra de l'artista com a resclosa de contenció dels seus capricis i entusiasmes, han sigut resoltos per aquest amb admirable simplicitat i amb una fina i instintiva percepció del que és i deu ésser el motiu decoratiu que la fan altamente admirable.

Per natura, per son origen i son desenvolupament, és doncs evident que la decoració en la ceràmica és arxiu inacabable de documentació artística, que d'exploitar-se, ens produiria l'efecte d'una poixanta injecció de gust català en les nostres obres, més ultra aquesta raó poderosíssima que aleguem en asseveració a nostra

teixis, altra n'hi ha de fort interessant i que sens dupte és la clau per a explicar-nos amb claror meridiana aquest misteri de la conservació de l'esperit catalanesc en les obres de ceràmica actuals, malgrat en nostrés dies unes correnties de desnaturalització hagin invadit els camps de totes les arts i de totes les indústries per fondes que hagin tingudes les arrels dins el terror de la nostra pàtria.

Es aquesta raó la del caràcter especial que el terrisser o ceramista ha tingut sempre a casa nostra i que és encara viu i patent damunt els exemplars que ens són coetanis. El terrisser de ahir i el terrisser d'avui són homes eminentment hermètics. Hereus d'uns secrets — els secrets de les follies del foc — els han ereditat religiosament dels seus passats i recaptadament els han servat i trasmes no més que als seus, als de la seva família. Quiscun ha fet una descoberta, car tots ells, en lluita amb el foc es creuen haver sorprès el més íntim dels seus secrets, però aquesta descoberta amb hermetisme incomparable ha estat passada de pares a fills amb rigurosa persistència i exemplaritat. Així l'enginy, la fórmula, el procediment, el dibuix, el símbol que naixien ben bé sense contagis de les cavernes d'una ànima catalana, han passat íntegres a les d'altra ànima roenta d'un igual amor tradicional, eixint-ne l'obra llur intensificada de sabor racial i vessanta i empapada d'aquesta gràcia agre i ruda que és l'essència del art popular. Tant integrament, tant cegament, s'han fet el traspàs dels seus secrets i les seves descobertes les gèneres dels nostres terrissaires, que més d'un executa d'una manera instintiva i gairebé litúrgica, no ja mètodes i normes de l'ofici, sinó que també dibuixos i motius decoratius quin sentit i representació arriba a ignorar.

L'estretor de l'espai de que disposem ens priva de citar-ne un bon aplec d'exemples i encara d'estendre'ns en llargues consideracions que totes vindrien a corroborar ço que en la curta trajectòria d'aquest article hem anat fixant, però no deixarem de palesar-ne un que hem tingut ocasió de constatar a Girona mateix i que és un evident testimoni de la veracitat de tot quan hem deixat escrit. És el que en sofereix el procediment encara usat pels nostres ter-

rissers apel·lat de «llanterna» i lo que passa — i qui sap quant temps passarà — amb el motiu decoratiu posat al fons dels populars plats de «poll» que són decorats per aquest mateix procediment. El motiu de decoració del plat de poll — quin format és ancestral en el just sentit de la paraula, no és més que un bordó o fideu rotllat en espiral a la mateixa vora del plat i una mena de gargot en el fons quin trassat fa el terrisser amb una rapidesa meravellosa i que invariablement té els mateixos contorns o pinzellades. Doncs bé, en aquesta obra, en aquest plat i en la seva decoració, hi és concretat, sintetitzat, tot lo que en aquestes desgarrades ratlles acabem d'exposar-hi. Ella naix gràcia de les mans avesades del terrisser segons norma ancestral, segons tradició i segons pura i objectiva realitat. I ella és decorada amb idèntica lògica i idèntica gràcia. En la part alta unes rotllanes perpetuen la idea de la lleugeresa de llur formació, essent-ne com un testimoni, com un segell d'autenticitat, i al fons una gràcia, un joc del bon terrisser qui hi trassa una enigmàtica i alada figurina que ell mateix no sap que sia el gai acellet que ha donat nom al plat, imaginant-se més aviat que és la seva rúbrica o anagrama industrial. Així el poll surt miríficament estilitzat i així en ell no hi ha cap rigidesa, ni cap simetria, ni cap geometrisme d'estilització sinó una viva gràcia meridional, una síntesi popular de ço que és un poll, una humana i ingenua interpretació d'una obra de Déu, veritable definició de l'Obra d'Art i veritable punt de sortida de tota tasca de decoració.

R. MASÓ I VALENTÍ.

El teatre sacre a Girona

Es cosa molt repetida i coneguda de tothom, que les representacions escèniques treuen el seu origen del culte religiós, siguent per tant, el temple en tots els pobles, el breçol de l'art teatral.

No hem, però d'escarrassar-nos en fer consideracions sobre aquest punt, en sa fàcil general, sino que ja volem donar el fet històric per admès. Ens interessa més l'esbrinar qualques particularitats d'aquest lligam entre el teatre i la Liturgia, particularitats que son de casa nostra i per

cert quasi totalment ignorades per les nostres generacions: volem referir-nos a les representacions escèniques que tenien lloc en la nostra Seu i en altres llocs de la ciutat en certes festivitats solemnes de l'any litúrgic i amb motiu de celebrar-se determinades funcions religioses.

Cal fer constar, en primer lloc, que és cosa reconeguda pels autors que s'han ocupat del teatre a Catalunya, que les primeres notes o memòries que's troven respecte al mateix se refereixen a la nostra Girona.

En Consuetes i Estatuts que's guarden en la nostra Seu s'hi troven dades de representacions sacres celebrades en el temple, a lo menys desde mitjans del segle XIV.

Seguint el cicle litúrgic, aquestes representacions se celebraven en l'ordre següent: En les matines de Nadal, se feia la «Representació del Naixement», l'endemà a les segones vespres se feia la «Representació del martiri de St. Esteve».

En totes les dominiques de Quaresma se feia, des de'l segle XV, una *representació de la història de l'Evangelí*, per la tarda, a la hora del sermó, que per aquesta causa no's predicava al matí durant l'ofici. Tenim coneixement de les representacions següents: «La tentació del Senyor»; «Conversió de la Magdalena»; «Passió del Senyor» i «Els set pecats mortals».

En els anomenats *Jocs de Pasqua*, segons lo establert pel Capítol hi devien pendre part els tres canonges més rescents, obligant-se an això a l'ingressar en el Capítol. Ve confirmat lo que diem per lo que's llegeix en els Estatuts anomenats *d'En Calçada* segons els quals els darrers canonges admesos devien representar una vegada per Pasqua, «Les tres Maries».

En el mateix segle XV se feia també per Pasqua, la «Representació de la Resurrecció» i segons llegim en les actes capitulars de l'any 1560, fou permès que en la esmentada festivitat se fessin la «Representació de la Magdalena» i el «Devallament de la Creu» concedint-se a les Senyores Carriera, Gurb i Bret, velles, d'estar en les troncs el dies 18 i 30 del mateix any.

Ademés hi ha notícia d'altres escenes sacres que tenien lloc a la via pública, com eren els autos

sagramentals que s'intercal·laven en la processó del Corpus, i també la representació dels «Quatre Martirs» que's feia el dilluns després de la Santíssima Trinitat en la Torre Geronella, lloc presumpte del martiri dels gloriosos sants Germà, Justuri, Paulí i Scici.

Les últimes dates que fan referència an aquesta mena de representacions, son les de 1581 i 1600.

Lo que al principi era instrument d'educació religiosa i motiu d'edificació, vingué després a ser causa d'escàndol i de disbauxa per els abusos que s'hi introduïren. No és estrany, doncs que caiguessin en desús aitals espectacles.

De la manera i forma com se celebraven, pocs detalls ne tenim. Els que tenien lloc en el temple sols sabem que se representaven ordinàriament damunt d'un catalfal molt adornat i il·luminat que's bastia prop de l'altar major. També se feien damunt de catalfals els que's representaven a fora; però a voltes aquests estaven montats damunt d'unes carretes tirades per bous, per tal de poguer repetir la representació en diferents indrets.

Menys coneixement tenim encare del text que en aquestos actes se recitava; i a fé que serien interessants ja que, per ser escrits en llengua vulgar, constituïrien les primícies del teatre català, per això sol molt estimables.

Seria molt curiós investigar també, la relació entre aquestes manifestacions teatrals i algunes reminiscències de representació plàstica que trovem en temps posteriors, algunes de les quals encare perduren.

Tals son la solemne ostensió de la Vera Creu del diumenge de Rams a la tarda que's fa a la nostra Seu; els misteris de les processons de Setmana Santa; els passos bíblics i de la Passió que's representen encare en alguns llocs durant aqueixes processons; la processó de l'Àngel que es fa a Figueres i Olot el matí de Pasqua, la abolida costum dels *villancicos* dialogats que s'intercal·laven en les maitines de Nadal i Epifania, la costum d'anar a adorar al Bon Jesús pastors autèntics amb xais ensenyats que s'agenollen, i tantes altres manifestacions que semblen tenir un parentiu amb aquells primers espectacles del teatre-sacre, i que fora molt curiós esbrinar.

Finalment també poden treu-

re origen d'aqueixes pràctiques d'altre temps, algunes dites populars que encare perduren i que al oir-les per primera volta hom no sab endevinar a que venen. Entre elles volem recordar la que cada any sentim repetir encare, de que «el dia de la Ascensió a la nostra Seu pujen al canonge més novell fins a dalt a la volta». ¿No serà això el record, tramés per tradició d'algun pas que aquell dia se representés i del que n'hagués de ser arriscat protagonista el canonge més recent?

Veusaquí un bon cabal de matèria que oferim als pacients aimadors d'aqueixes tasques de recerca.

JOFRE

Exposició Busquets

Reportem tots els antecedents per a judicar. En Busquets, és un artista extremadament jove. Té just els quinze anys; l'exposició ha sigut més que res una manifestació en la intimitat; en la renglera de les seves obres n'hi havia d'aportades per ell mateix i n'hi havia d'aportades pels amics.

Tot això, naturalment és en perjudici de l'artista i per tant de la emissió de la crítica de la seva obra.

Així i tot però, diguem que dues, tres, mitja dotzena de produccions el munden de tots els defectes provinents de les tres circumstàncies més anotades. Elles són aquells elegants fragments de la composició apel·lada Judici final, alguns triats assaigs de pintura mística, i alguna que altra nota ingènua i fresca certament copsada en moments de profunda emoció.

En aquests apunts en aquestes llambregades pictòriques és on rau tota la valor de l'obra d'en Busquets, car elles i no més que elles ens parlen d'una fretura, d'un goig emocional, d'un camí, i tal volta, fins i tot, d'una interpretació viva i personal del món i de ses criatures, base de tota art humana.

En elles és on s'hi entrelluca un poc poquet — al traves del embolcall sedós que guarda la seva ànima en estat de larva — la seva futura personalitat, una ombra de l'alada papellona del seu esperit, que segurament aletejarà demà per entre els pradells de la mística, recercant hi el perfum de ses

obertes flors i de llurs encants, adesiara ja presentits.

Tot lo demés, diríem que potser ens hi fa nosa car entela aquesta personalitat que és lo primer que ha de exir a la llum engratant l'obra d'un artista. Són testimonis de enamoraments personals de l'artista que no ens convencen, malgrat tinguin a favor seu l'alta valor d'haver sapigut escollir. Pintures bizantines, Grecos, Llimones, poden ser belles parades, temptadors seients per a reposar-hi una estona, però no més que per a això: és a dir per a guanyar forces i empendre el salutífer i radiant camí assenyalat per la brúixola dels nostres sentiments i del nostre esperit. En una paraula, més ens estimem veure a En Busquets pantejant, retut, i derrotat, en lluita aferrissada per la consecució d'aquella visió que l'atormentés incessantment que no pas al marge de l'anècdota o del camí, ja explorat pels demés, en còmoda posició glosadora o simplement contemplativa.

Volem doncs en ell una mica més de esbojarrament juvenívol. i que les seves obres senyalin més una trajectòria, recta o curva, però apuntada al lloc culminant de les summes perfeccions i dels insaciabls anhels.

Oposicions per a proveir la Mestria de Capella vacant en la nostra Seu de Sta. Maria.

S'ha publicat la convocatòria per al proveïment de Mestre de Capella de nostra Seu. Qui vulgui pendre-hi part deurà sol·licitar ho al Vicari Capitular presentant els deguts documents, abans del dia 4 del proper setembre.

* * *

Les càrregues del Benefici són les següents: 1.ª ensenyar cant gregorià i figurat, harmonia, contrapunt i fuga als infants de Chor i instruir-los en els cants i serveis que deuen complir en la Catedral; 2.ª Vetllar per a que els infants de Chor compleixin com bons cristians; 3.ª tenir convenientment organitzat i preparat el número necessari de veus i instruments a propòsit per a les funcions que el

Capítol acordi celebrar; 4.ª dirigir la capella de música en les funcions en que actuï per acord del Capítol; 5.ª compondre les peces de música per a orquestra i orga que li encarregui el Capítol per a ús de la Catedral, i deixar-les en l'arxiu de la mateixa; 6.ª suplir l'organista quan aquest no pugui complir sa tasca per causa passatgera, per tal que l'organista tingui contreta la mateixa obligació a favor del Mestre de Capella; 7.ª complir tot el demés referent a son ofici, que el Prelat, d'acord amb el Capítol, estimi convenient per al millor servei del Culte i de l'Església; 8.ª concórrer al Chor de la Catedral tots els dies, matí i tarda com els demés beneficiats; 9.ª celebrar missa tots els dies de festa, a dos quarts de vuit, en l'altar assenyalat en la fundació i aplicar-la pels benefactors set dies cada any, i 10.ª en ses llargues absències i malalties, posar, a ses despeses un substitut acceptat pel Capítol, o deixar a disposició d'aquest la mitat de la dotació del benefici per a la celebració de les expressades misses i compliment de les càrregues, sens perjudici del demés a que hi hagués lloc, si l'absència fos sens causa canònica. També deurà encarregar-se de la Càtedra de cant gregorià en el nostre Seminari Major, si així fos la voluntat del Prelat, en quin cas percebrà la corresponent assignació.

Els exercicis d'oposició es faran davant d'una Comissió i dels censors tècnics que se nomenaran, en la forma següent: 1.er contestar les preguntes que se'ls hi facin sobre cant gregorià i altres matèries referents a l'ofici a que aspiren; 2.^{on} harmonitzar per a orga, en el terme d'una hora, una melodia gregoriana; 3.er improvisar en l'orga els versos corresponents al *Magnificat* alternant amb el chor, en el to corresponent a la antífona que escollirà el tribunal; 4.^{rt} compondre, en 24 hores una peça polifònica que durarà de 5 a 10 minuts; 5.^{nt} compondre, en 48 hores, una altra peça d'igual

durada que l'anterior per a veus i orquestra, sots les condicions tècniques designades pel tribunal; 6.^è dirigir l'execució de les dues peces anteriors, després de censurades pel tribunal, i 7.^è dirigir, si volguessin, una altra composició seva feta prèviament.

Una vegada acabats els exercicis d'oposició i degudament qualificats pel tribunal tècnic, es farà la oportuna proposta al Sr. Bisbe i Capítol, qui en ús del Patronat que sobre el Benefici els correspon, nomenaran a qui jutgin més digne i idoni.

El sou que percebrà l'agraciat serà el dels Beneficiats de Concordat de la Seu i gaudirà d'habilitació gratuïta.

Amb motiu de la publicació del present edicte la revista musical *Scherzando* fa una sèrie d'atnades observacions a les que ens fem solidaris. Opinem que no ha d'ésser el Capítol qui ha de fer el nomenament sinó el tribunal, qui hauria de tenir poders per a fer la proposta seguida de nomenament. També estem conformes amb que s'hauria de retribuir esplèndidament el càrrec de Mestre de Capella equiparant-lo, sinó en dignitat, en sou, a dignitat del Capítol. De no fer-ho així, entenem nosaltres que no hi ha dret a presentar un programa de la magnitud com el present, d'exigir una cultura i coneixements tècnics musicals tan vasts i profunds, per retribuir migradament els molts sacrificis que suposen l'estudi de la carrera musical feta paral·lèlament amb l'eclesiàstica.

JOAN DE SEROSCA.

L'emoció i la tècnica

Després d'una rauixa d'emotivitat romàntica i d'una rauixa de tècnica amanerada, som ara, potser, en temps de plenitud en el consorci de l'emoció i la tècnica. Pensem en l'impressionisme.

No qualsevol tècnica és art. Però, com que l'art es fa perceptible per una materialitat, bé po-

dem dir que tot l'art és una tècnica, —emotiva és clar— però tècnica.

En art, l'emoció si no mogués una tècnica ja no en seria. No en malparlem massa de la tècnica. L'emoció i ella tenen una unitat substancial. I a més la tècnica ens hi torna a portar a l'emoció. Tal o altre artista qui ha descobert, cavalcant en l'emoció, tal o altre secret de la tècnica farà que tot aquell qui s'en empari, fredament que comencés, descobreixi sorprès la causa emotiva inicial.

La tècnica, és doncs, tota central: de l'emoció ve i a l'emoció porta.

Així en poesia una emotivitat portava un ritme, en arquitectura una emotivitat es traduïa en ratlles, i ratlles i ritme ens tornaven a l'emotivitat.

Ço que cal és que la tècnica no sigui estudiada d'una manera massa formulària, sinó d'una manera un xic empírica i un tan ingènua que deixi a cada u un bon marge de descobriment. Més clar. Ço que cal és no separar la tècnica de l'emoció.

JOAN DE VALLDAURA

NOTICIARI

Es vergonyós el veure de la manera com s'està desfigurant l'Abadia de Sant Daniel. Sembla talment que hagi passat com una epidèmia de destrucció artística.

Com si no n'hi hagués prou en aixecar, temps enrera un cos d'edifici, d'art de confiteria, que treu tot aquell aire d'austeritat de l'Abadia, ara, a més de desfigurar la plaça del davant de la mateixa, han començat a repicar i pintar la façana..... i qui sab, Mare de Déu, si la convertiran en una mena d'estació ferroviària.

Podria dir-nos l'arquitecte municipal, si és que n'hi ha, *com quan i on acabarà*, l'emblanquiment de la muralla prop de la caserna d'infanteria.